

Reakce na iniciativu “Posouzení dopadů týkající se uchovávání údajů poskytovateli služeb pro účely trestního řízení”

Výbor nezávislého ICT průmyslu (VNICTP) děkuje za možnost vyjádřit se k iniciativě, která by měla změnit způsob jak se na evropské úrovni přistupuje k problematice uchovávání provozních a lokalizačních údajů (“Data Retention”). Níže uvádíme naši argumentaci, kterou je možné shrnout do následujících bodů:

- **Je nutné přijmout takovou úpravu, která by zajišťovala, že nebudou porušována základní práva uživatelů služeb elektronických komunikací, jak to již rozhodly evropské a některé národní soudy.**
- **Je nutné přijmout takovou úpravu, která by jednotně stanovila způsob, jak bude docházet k úhradě nákladů za uchovávání těchto údajů v rozsahu, který bude stanoven na evropské úrovni.**
- **Obojí je třeba přijmout co nejdříve, aby se zabránilo hospodářským škodám zvláště u malých a středních podniků (ISP).**

K tomuto nás vede následující zkušenost s praxí v České republice:

V současné době je zcela zjevné, že způsob, jakým Česká republika zákonem nutí poskytovatele služeb elektronických komunikací uchovávat záznam provozu a lokalizační údaje účastníků, je v rozporu s evropským právem. To je zjevné nejen z řady rozsudků Evropského soudního dvora, ale i z posledního rozsudku ve věci novináře Jana Cibulky proti Ministerstvu průmyslu a obchodu. Písemné vyhotovení rozsudku nemáme k dispozici, ale z následujícího vyjádření soudkyně Městského soudu v Praze Jany Tondrové je to zcela zjevné:

*"Dospěli jsme k závěru, že stát selhal, když nepodrobil tuto zákonnou úpravu judikatuře Evropské unie. Přitom se nejedná o okrajovou záležitost, ale týká se to všech občanů České republiky, protože všichni jsou uživateli komunikačních technologií. Stávající právní úprava dává možnost shromažďovat jmenovaná data plošně až na dobu šesti měsíců, což je neúměrné ve srovnání s ostatními státy, které takovou úpravu buď nemají, nebo mají tuto dobu výrazně kratší."*¹

Nově poté, co vejde v účinnost 1. 7. 2025 nařízení vlády upravující financování povinnosti ukládat tato data, jsou poskytovatelé služeb elektronických komunikací nuceni nejenže sbírat tato data v rozporu s evropským právem, ale navíc za něj nebudou ani kompenzováni ve výši efektivně vynaložených nákladů, jako dosud. Operátoři se mají spokojit s “příspěvkem”, který fakticky dle našich propočtů nepokrývá ani provozní náklady spojené s

fungování systémů sloužících pro uchovávání dat, natož pak relativně vysoké náklady na pořízení specializovaných zařízení, která jsou k plnění povinnosti nutná.

Na trhu nejsou žádná levná a funkční zařízení pro menší operátory, která vyhověla zákonným požadavkům a zároveň by investiční i provozní náklady na jejich pořízení a provoz pokrýval “příspěvek”, který nyní budou u nově schvalovaných projektů ročně dostávat. Spolehlivost běžných síťových zařízení k uchovávání provozních a lokalizačních údajů je mizivá a není možné je použít k plnění zákonné povinnosti. Menšími a středními operátory běžně používané telekomunikační technologie nemají vůbec funkcionality, které by sloužily ke generování provozních a lokalizačních údajů ze síťového provozu a navíc jsou potřeba specializovaná zařízení pro neustálé ukládání těchto údajů (zálohované disky).

Náklady na plnění povinnosti v rozsahu, v jaké ji požadují české zákony, jsou pro středně velkého českého lokálního operátora o 10 tisících zákaznících asi 8-10 % jeho celkových nákladů. Provozní data přitom vznikají provozem a množství provozu se každoročně zvyšuje. Jak ukazuje následující tabulka, nárůst je v pevných sítích poměrně razantní a objem dat je obrovský. Čím více dat tvoří provoz, tím více se jich musí ukládat, což zvyšuje náklady na kapacitu úložišť a sond, které jsou pro zachytávání provozu potřebné:

Tabulka 4: Vývoj průměrného měsíčního objemu přenesených dat v pevných sítích na jeden přístup

rok	2021	2022	2023	2024 (odhad)
objem v GB	280,5	294,0	332,5	370,0

Zdroj: Výroční zpráva ČTÚ, 2024²

Počítáme s tím, že v blízké době dojde ke změně legislativy z důvodu výše uvedeného rozsudku Městského soudu, ale také z důvodu připravované evropské legislativy na toto téma, jak je patrné v Komuniké Evropské komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému ekonomickému a sociálnímu výboru a Výboru pro regiony ve věci “ProtecEU: Evropská strategie vnitřní bezpečnosti” z 1. dubna 2025³ (COM(2025) 148 final). Komuniké doslova říká následující:

*To follow up on the recommendations of the High-Level Group , the Commission will present in the first half of 2025 a roadmap setting out the legal and practical measures it proposes to take to **ensure lawful and effective access to data**. In the follow-up to this Roadmap, **the Commission will prioritise an assessment of the impact of data retention rules at EU level** and the preparation of a Technology Roadmap on encryption, to identify and assess technological solutions that would enable law enforcement authorities to access encrypted data in a lawful manner, safeguarding cybersecurity and fundamental rights.*

² https://ctu.gov.cz/sites/default/files/obsah/stranky/525078/soubory/vz_ctu_2024.pdf

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52025PC0148>

Komise se také zavazuje k následujícímu:

prepare an impact assessment in 2025 with a view to updating rules on data retention at EU level, as appropriate

Nyní tak v ČR reálně hrozí, že stát bude nutit operátory k akvizicím nových technologií v řádu milionů korun, aby mohli plnit požadavek ukládat veškeré provozní a lokalizační údaje, které vzniknou provozem v jejich sítích. Síťové prvky, které slouží k plnění povinnosti uchovávat provozní a lokalizační údaje, jsou jednoúčelové a neplní žádnou jinou funkci - pokud by tato zákonná povinnost neexistovala, podnikatelé by do nich neinvestovali. Za tuto investici dostanou nově pouze "příspěvek" který nepokryje ani provozní náklady. S těmito prvky se navíc pojí i další dodatečné náklady na jejich provoz, které vznikají z důvodu implementace směrnice NIS 2 do českého právního řádu (operátoři musí nejen zajistit jejich technickou bezpečnost, ale také zabezpečení dokumentovat, zařadit existenci těchto zařízení do různých školení dle požadavků zákona, analyzovat rizika s nimi spojená a vést o tom dokumentaci a podobně).

Menší a střední lokální a regionální operátoři, kteří tvoří většinu naší členské základny, provozují v České republice přibližně 30 % všech přípojek. Na rozdíl od např. mobilních operátorů, pro které mohou být zčásti údaje, které musí ze zákona ukládat, využitelné k fakturaci a případně pro komerční účely, pro menší a střední pevné operátory tyto údaje nemají vůbec žádný praktický význam. K analýze síťového provozu pro vlastní účely (např. pro zajištění bezpečnosti) je nepotřebují v tak detailní podobě, v jaké je požaduje zákon ukládat pro potřeby policie a dalších složek. Navíc není v žádném případě nutné je šest měsíců archivovat, po zjištění problému je možné je smazat.

Nad rámec výše uvedeného uvádíme, že nesouhlasíme s případným rozšířením požadavků data retention na poskytovatele komunikačních služeb, kteří nabízejí své služby přes internet, jak to možná naznačuje dokument komise vyzývající k poskytnutí zpětné vazby. Jde nám o maximální zúžení rozsahu těchto požadavků, nikoli o rozšíření na další poskytovatele. Požadavek uchovávání provozních a lokalizačních údajů od služeb, které jsou chráněné koncovým šifrováním (jako je např. Signal, WhatsApp a podobné) by mohl znamenat zásadní a neodůvodněný průlom do soukromí uživatelů. S tím zásadně nesouhlasíme.